

De muntvondsten van castellum Laurium

Terwijl de berging van het schip de "Woerden 7" vordert, is er nu tijd om terug te komen op eerder onderzoek. Van de opgravingen van 2002, waarbij de grachten van castellum Laurium zijn blootgelegd, zijn de uitkomsten van de analyse van de muntvondsten bekend. Bouke van der Veen, een muntspecialist die verbonden is aan het Koninklijk Penningkabinet in Leiden, heeft alle 191 munten onderzocht en verklaart: "Afgaand op de muntvondsten alleen, zou het castellum wellicht ouder kunnen zijn dan men aannam. In de toekomst zal een vergelijking met de overige gegevens van de opgraving moeten uitwijzen of dit ook werkelijk het geval is."

Van de 191 munten waren er 170 Romeins, de rest was jonger. Bij de Romeinse munten waren er 30 onbepaald. Deze dateerden grofweg uit de 1e of 2e eeuw na Christus. De overige 140 waren nauwkeuriger te dateren. De dateringen liepen van de 1e eeuw voor Christus tot de 3e eeuw na Christus.

Op basis van deze munten kan Bouke van der Veen uitspraken doen over de stichting en bewoningsduur van het castellum. Onderzoek binnen andere castella leidt in grote lijnen tot de volgende conclusie: het

castellum is doorgaans gesticht aan het eind van de eerste periode waarvan veel munten worden aangetroffen. Op basis hiervan zijn er in Woerden drie mogelijkheden (zie tabel). In het eerste geval dateert de stichting uit de tijd van Tiberius. Er zijn weliswaar minder munten van Tiberius dan van Augustus, maar dat is te verklaren doordat men tijdens zijn regering minder munten sloeg. Ook mogelijk is een stichting onder Caligula of Claudius. Na keizer Nero nemen de aantallen munten af, een bekend verschijnsel. Dit herstelt zich weer tijdens de regering van Vespasianus. Pas na Hadrianus nemen de aantallen definitief af. Munten uit de Antonijnse periode zijn doorgaans goed vertegenwoordigd, maar in Woerden vonden de opgravers er slechts vier. In die tijd zal de bewoning van het castellum tot een einde zijn gekomen.

Deze week nam Wouter Vos afscheid van het ADC.

De redactie wenst Wouter veel plezier in zijn nieuwe baan en bedankt hem voor de samenwerking.

Ondertussen gaat de berging van het schip, de "Woerden 7" gewoon door.

AANTAL MUNTEN PER PERIODE IN WOERDEN:

Republikeins	tot 27 v. Chr.	5
Augustus	27 v. Chr. - 14 na Chr.	23
Tiberius	14 - 37 na Chr.	8
Caligula	37 - 41 na Chr.	25
Claudius	41 - 54 na Chr.	27
Nero	54 - 68 na Chr.	10
Burgeroorlogen	68 - 69 na Chr.	1
Vespasianus	69 - 79 na Chr.	16
Domitianus	81-96 na Chr.	3
Traianus	98 - 117 na Chr.	4
Hadrianus	117 - 138 na Chr.	10
Antonijns		4
Caracalla	198 - 217 na Chr.	1
Elagabalus	218 - 222 na Chr.	1
Severus Alexander	222 - 235 na Chr.	1
Philippus I	244 - 249 na Chr.	1
	1e/2e eeuw	30
Totaal aantal munten		170

De oudste munt stamt uit 90 voor Christus. Voorzijde: Victoria. Keerzijde: Pegasus.

Deze munt, die in Osca (Spanje) geslagen is tussen 27 en 2 voor Christus, spreekt voor een vroege datering van de stichting van het castellum. De munt kan zijn meegenomen door troepen die onder Tiberius uit Spanje naar Nederland zijn gekomen. Voorzijde: gelauwerde kop. Keerzijde: ruiter.

Onder de munten van Tiberius waren twee barbaarse imitaties. Deze kunnen echter ook na de regering van Tiberius nog gemaakt zijn en moeten wellicht dus later gedateerd worden. Voorzijde: Augustus. Keerzijde: altaar.

Deze munt uit de tijd van de Burgeroorlogen is uniek; nog nooit werd een combinatie van deze voorzijde (Victoria) en keerzijde (tekst: SPQR) aangetroffen. Ook de plaatsing van de tekst wijkt af van bekende munten.